

Lisa 1. Puhke- ja kaitsealade analüüsi kokkuvõte ja profileerimine

RMK sisemise tööühma tööna koondati taustinfot ja analüüsi edasiste arengusuundade planeerimiseks külastusala koosseisus olevate puhke- ja kaitsealade tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohtusid. Samuti valmisid puhke- ja kaitsealade profiilide mustandversioonid, mis aitavad selgemini esile tuua iga puhke- ja kaitseala erisusi ning on aluseks edasiste arengute planeerimisel ja külastajatele alade eripärade tutvustamisel. Käesolev materjal on kokku koondatud kokkuvõtte tööühma tööst.

1. Analüüsi kokkuvõte

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala:

Ala iseloomustab erilmeline ja vahelduv maastik ning kogu Eestit läbivate matkateede ristumispunkt.

Külastaja:

25-34 aastane (36%), kõrgharidusega (53%), Eestist (92%), Tallinna elanik (53%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (69%) sõpradega ja oma perega (mõlemad 44%), 75%-le ainus või kõige tähtsam sihtpunkt, 53% suvel, 65% korduvkülastaja, ööbib 52%. Kõige olulisemad tegevused: jalutamine, looduse vaatlemine, metsas olemine, pikniku pidamine, matkamine, ujumine ja looduse pildistamine.

Külastajate rahulolu:

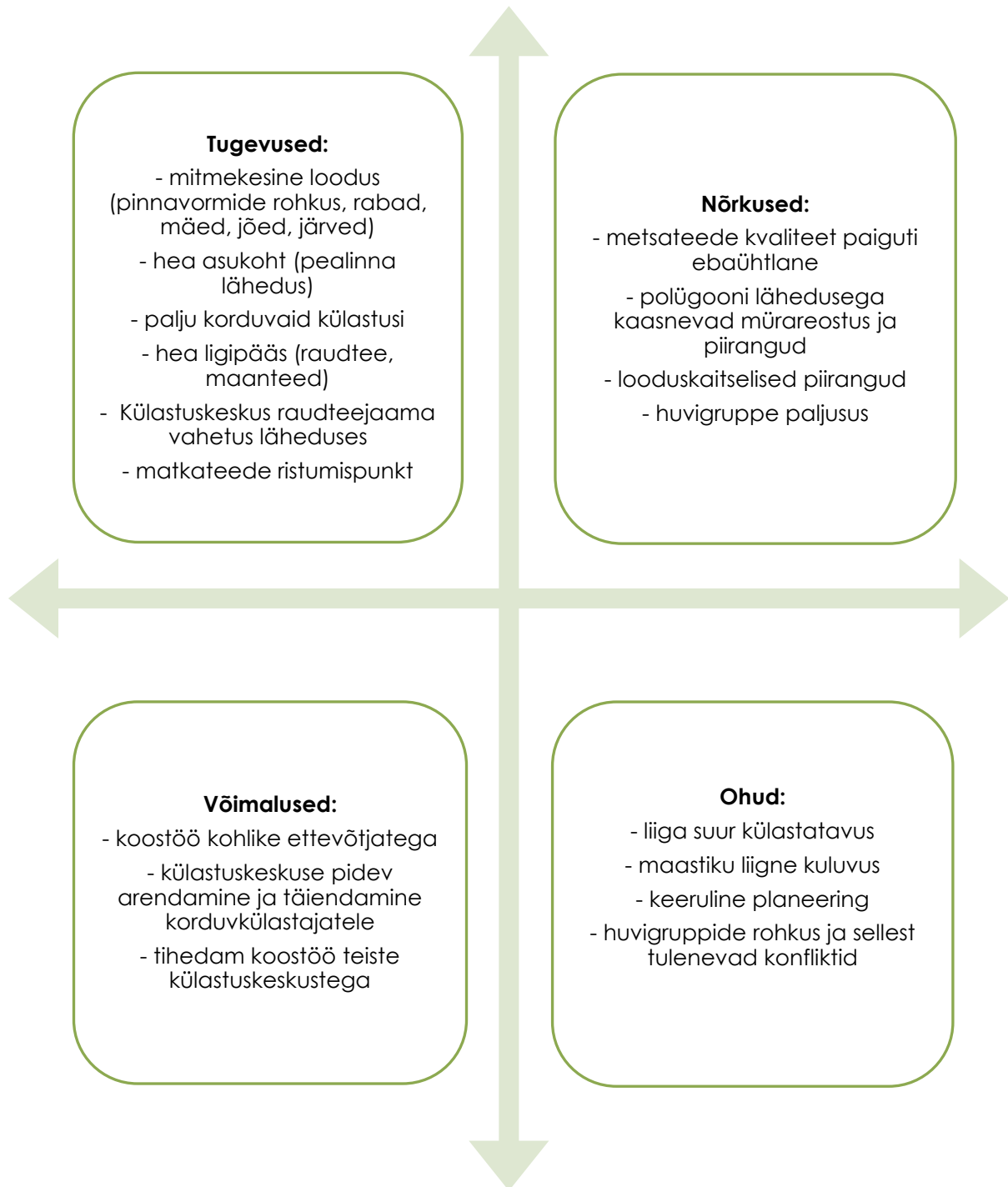
Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010.aastal 4,34, 2015.aastal 4,43 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40).

Külastajate rahulolu hinnang on tõusnud või jäänud 2010 aastaga võrreldes samale tasemele kõikide osategurite vallas – teenused, keskkond, ootused ja häirivad tegurid.

Koormustaluvus:

Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal viidi esimene seirering läbi 2010. ja teine 2014. aastal. Kolmas seirering toimus 2018. aastal ning kaasatud oli 27 seireobjekti, millest pinnase ja alustaimestiku seisund olemasoleva metoodika alusel hinnati 23 objektile. Nendest 60,9 % (14 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea, 39,1% (9 tk) rahuldav. Rahuldavas seisundis olevatest objektidest ühel oli 2018. aasta andmetel pinnase ja alustaimestiku seisundi indeks lubatud muutuste piiril ning viiel ületas lubatud muutuste piiri. 2018. aastal kordusseires olnud objektidest (22 tk) 45,5% (10 tk) oli pinnase ja alustaimestiku seisund stabiilne. Suhteliselt stabiilne oli kaheksa objekti (36,4%) seisund. Nelja objekti seisundi muutus oli suurem; nendest kõigi seisund oli halvenenud (kahel toimuvad muutused lubatud piirides).

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala SWOT

1. Aegviidu külastuskeskus

Külastuskeskus asub kaunite Kõrvemaa metsade ja järvede keskel Aegviidu alevi südames. Võimalik on tullajalgsi, rattaga, suuskadel või rongiga – külastuskeskus pakub võimalust jalga puhata puhata ning saada mitmekülgset teavet.

Külastuskeskuses jagatakse teavet piirkonna puhkevõimaluste ning alal ristuvate RMK matkatee harude kohta. Huvilised saavad uudistada näitusi, vaadata loodusfilme või registreeruda loodusõppeprogrammidele, jalutada keskuse taga metsas Sõõriksoo rajal. Suvel on ratta rentimise võimalus.

I korrusel valmiv turba ja soode ekspositsioon, teisel korrusel vahetuvad näitused ning väliklassides putuka ja röövlindude näitused.

Aegviidu külastuskeskus SWOT

Tugevused:

- Matkapealinn, matkateede ristumiskoht, asukoht
- Hea ühendus (rongiliiklus, autoliiklus, rattaliiklus, jala)
 - Tallinna lähedus
 - (inva) ligipääsetavus
- Majarada (kasutatav ka nutilahendusega programm)
- erinevate programmide rohkus
- võimalus õueala ja väliklasse kasutada
- Koostöö kohaliku kogukonna ja ettevõtjatega

Nõrkused:

- surve programmidele (koolide hulga näol) - kalduvus programmilisele poolele
- retkejuhtide puudus (eriti venekeelsete osas)
- mitmekeelsete infomaterjalide puudus (infotahvlid, näitused, kaardimaterjalide pikem tekst)
- vähene aktiivsus üritustele puhul

Võimalused: -

- Külastuskeskuse kuuri (väliõppeklasside) taga oleva õueala kasutusse võtmine
- Sõõriksoo atraktiivsemaks muutmine ja laiendamine (turba teema lisamine)
 - QR-koodide kasutuselevõtt
 - Õpetajate juhendamine
 - sotsiaalmeedia võimaluste ärakasutamine (# loomine, Facebook)
 - parem koostöö keskuste vahel
- sise-ekspositsiooni jätkuv arendamine
- võõrkeelsete materjalide tootmine
- audiogiid erinevates keeltes (sise-ekspo ja õueala)
- otsesuhtlus potentsiaalsete üritustel osalejatega
- kohalike ettevõtjate ja muude partnerite kaasamine
- Tööjõu suurendamine
- Keskuse lähiümbruse ülejäänud radade parem ärakasutamine
- Keskuse kui matkateede ristumiskoha parem teavitamine
- jalakäija turvalisuse suurendamine koostöös Maanteeametiga
- iseseisvalt läbitavate lasteaiaprogrammide osakaalu suurendamine

Ohud:

- Õppeasutuste nõ hea surve programmilisele poolele (kaldu sellele)
 - tee- ja raudtee ületus
- sotsiaalmeedia väärinfo
- ressursi vähenemine
- üleriigilise loodushariduse valdkonna korraldamise ebastabiilsus
- külastuse vähenemine

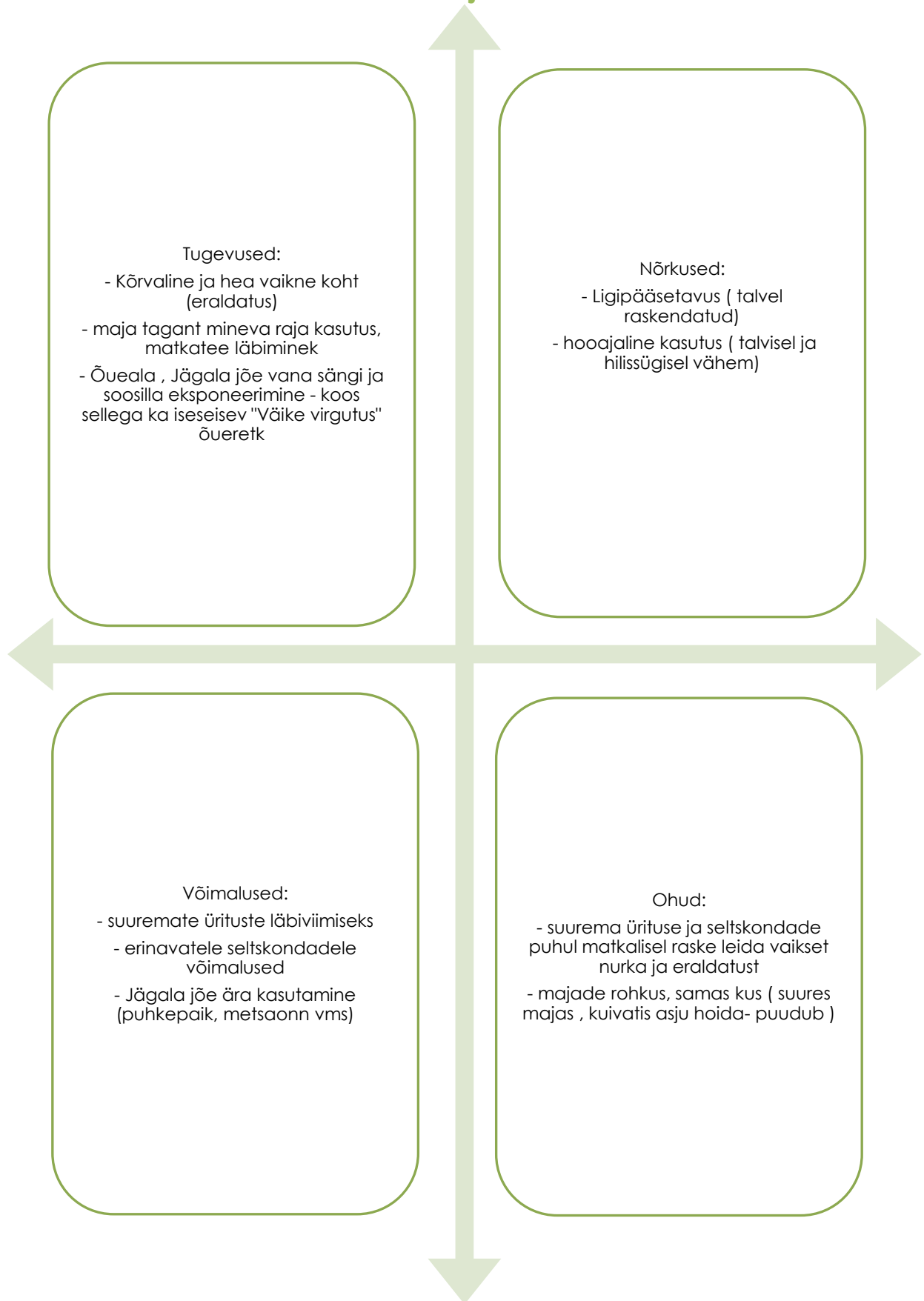
1. Simisalu loodusmaja

Simisalu loodusmaja asub RMK Aegviidu-Kõrvemaa puhkealal. Piirkonda jäävad kaunid metsad ja rabad, huvitav pärandkultuur ning A. H. Tammsaare muuseum Vargamäel.

Loodusmaja kaminasaalis on üleval kohalikku ajalugu tutvustav väljapanek ning Kodru raba tutvustav fotonäitus. Loodusmaja kompleks on sobilik erinevateks sündmusteks, seminarideks ja looduslaagriteks ning võimalik käia retkel metsas või rabas.

Endises kuivatis on kivimite – ja kivististe näitus ning jalga saab puhata kaminaruumis. Avaral õuealal saab telkida ning minna lühemale või pikemale matkale. Loodusmaja õuel asuva torni juures on lõkkekoht.

Simisalu loodusmaja SWOT analüüs

Endla looduskaitseala:

Ala iseloomustavad erilised sisemaa veekogud: laukad, jõed, järved ja allikad.

Külastaja:

35-44 aastane (24%), kõrgharidusega (34%) ja keskharidusega (32%), Eestist (98%), Jõgeva valla elanik (18%), külastab 2-5 inimese seltskonnas (64%), oma perega (53%), 75% kõige tähtsam sihtpunkt, 40% suvel, ööbib 13%. Kõige olulisemad tegevused: jalutamine, metsas olemine, looduse vaatlemine.

Külastajate rahulolu:

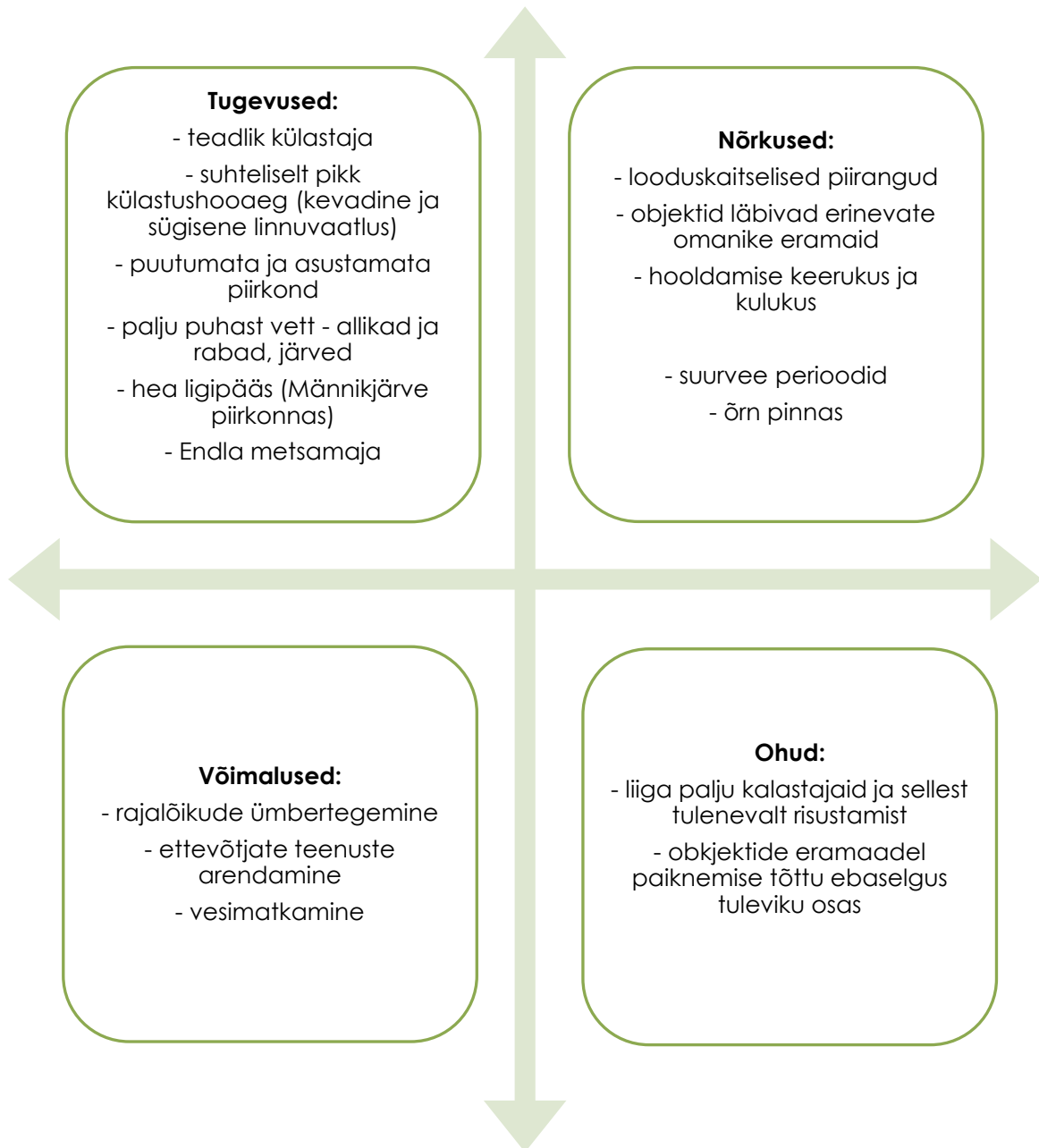
Endla looduskaitseala võrreldav külastajarahuloluindeks oli 4,51 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40).

Teenuste ja rajatiste hulga tervikuna oli rahul 97% vastajatest. Kõige madalama hinnangu andsid külastajad ettevõtjate pakutavate teenuste hulgale.

Koormustaluvus:

Endla looduskaitsealal viidi esimene seirering läbi 2010. ja 2011. aastal, teine 2016. a.; kaasatud oli 12 seireobjekti, millest pinnase ja alustaimestiku seisund olemasoleva meetoodika alusel hinnati 11 objektile. Hinnatud objektide hulgas moodustasid 90,9% (10 tk) objektid, mille pinnase ja alustaimestiku seisund oli väga hea või hea; rahuldavas seisundis olevaid seireobjekte oli üks (9,1%). 2016. aastal kordusseires olnud seireobjektide (9 tk) hulgas oli kuue (66,7%) seisund varasema seire andmetega võrreldes stabiilne ning kahel objektile (22,2%) suhteliselt stabiilne. Ühel objektile (11,1%) oli pinnase ja alustaimestiku seisundi muutus suurem ning objekti seisund oli paranenud.

Endla looduskaitseala SWOT

Tartu-Jõgeva puhkeala:

Linnast välja – metsa, parki, järve äärde!

Puhkeala pakub traditsioonilise linnalähedase ja perepuhkuse võimalusi: marja-ja seenerikkad männimetsad, kalarikkad järved ja mõisapargid.

Külastaja:

25–34-aastane (37%), kõrgharidusega (34%) ja keskharidusega 31%, Eestist (97%), Tartu linna elanik (40%), 2-5 inimese seltskonnas (60%), oma perega (48%), kõige tähtsam sihtpunkt (64%), 39% suvel, 71% korduvkülastaja, ööbib 29%. Kõige olulisemad tegevused: metsas olemine, jalutamine, marjade ja seente korjamine, kalastamine.

Külastajate rahulolu:

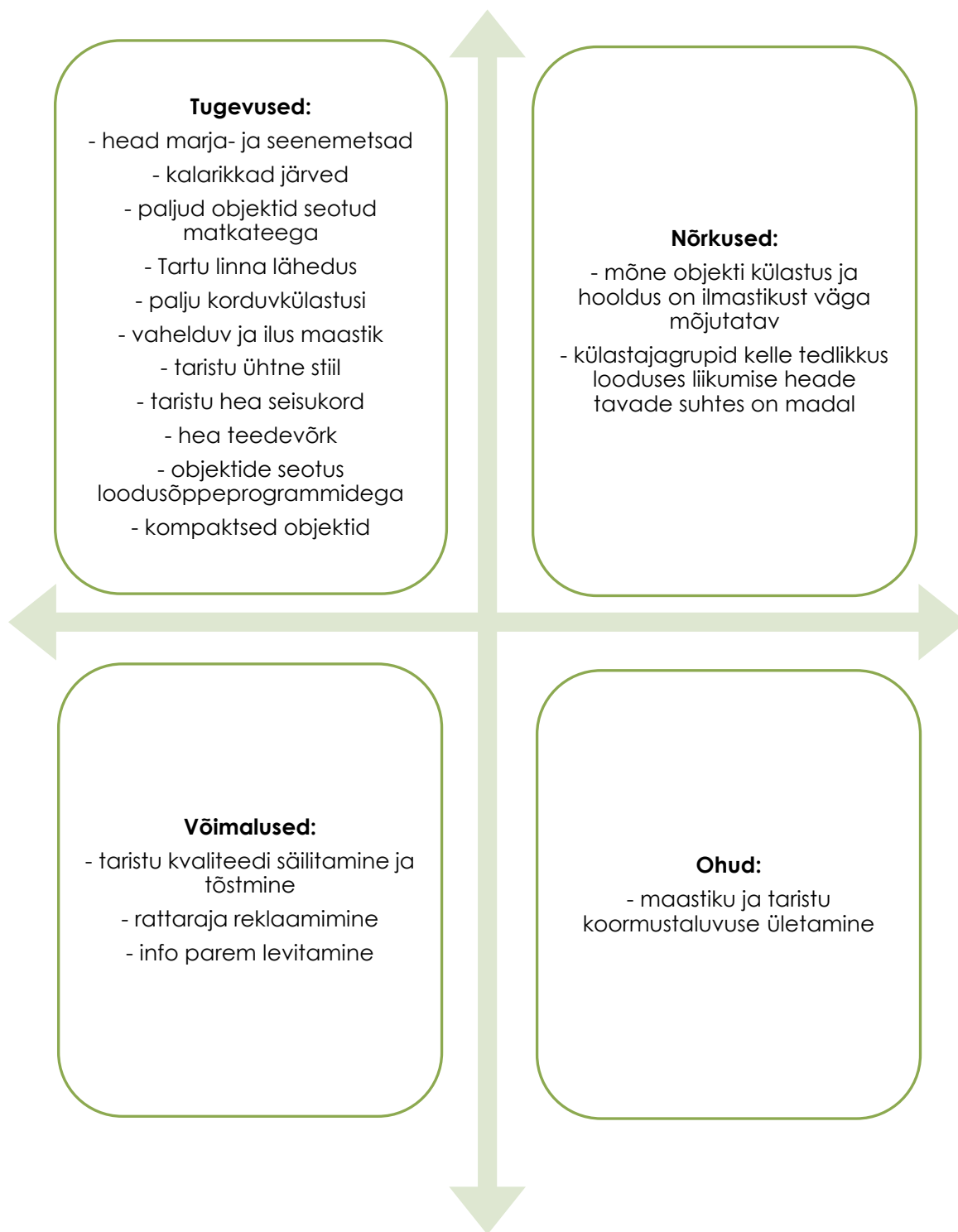
Tartu-Jõgeva puhkeala (arvutatud puhkealal kogutud ankeetide põhjal, välja on jäetud Elistvere loomapark) võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2010. aastal 4,26, 2015.aastal 4,30 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40).

Külastajate rahulolu hinnang on üldiselt püsinud stabiilne võrreldes 2010. aastaga, mõningad näitajad on vähesel määral tõusnud või langenud. Teenuste ja keskkonna vallas on tõusnud käimlate, telkimisalade ja –kohtade, metsaonnide, radade ja rajatiste turvalisuse ning üldise turvalisuse hinnang. Langenud on looduskeskuse ja selle teenuste hinnang. Rahulolu teenuste hulgaga tervikuna on veidi langenud.

Koormustaluvus:

Tartu-Jõgeva puhkealal viidi seireringid läbi 2008., 2012. ning 2017-2018. aastal. Puhkeala põhjaosas oli seires 24 seireobjekti. 22 objektile (91,7%) oli pinnase ja alustaimestiku seisund väga hea ja hea ning kahel objektile (8,3%) rahuldav. Rahuldavas seisundis olevatest seireobjektidest ületas ühel indeksi väärtus lubatud muutuste piiri ning seire võrdlusandmete alusel on objekti seisund ajas halvenenud. 2017. või 2018. aastal kordusseires olnud objektidest moodustasid 35% (7 tk) objektid, millel seisund oli stabiilne. Suhteliselt stabiilne oli kaheksa seireobjekti seisund (40%). 25% objektidest (5 tk) on muutus olnud märgatavam; nendest seisund on paranenud ning ühel halvenenud.

Tartu-Jõgeva puhkeala SWOT

Elistvere loomapark ja loomaprgi külastuskeskus:

Elistvere külastuskeskus asub Tartu-Jõgeva puhkealal, paljudele tuttava Elistvere loomapargi väravamaja teisel korrusel. Elistvere loomapark asutati 1997. aastal. Pargi eesmärgiks on jagada loodusharidust ja pakkuda võimalusi metsloomade vaatlemiseks nendele omases keskkonnas. Külastuskeskus aitab sellele eesmärgile kaasa pakkudes loodusõppeprogramme ning korraldades üritusi. Samuti tutvustatakse kogu Tartu-Jõgeva piirkonna võimalusi ning pakutakse programme lähiümbruse looduses.

Külastaja:

25-34-aastane ja 35-44-aastane (mõlemat vanusegruppi 34%), kõrgharidusega (46%), Eestist (88%), Tartu elanik (26%), 2-5 inimese seltskonnas (87%), oma perega (72%), 57% suvel, 62% korduvkülastaja. Kõige olulisemad tegevused: jalutamine, looduse vaatlemine, looduse pildistamine, loodusrajaga tutvumine.

Külastajate rahulolu:

Tartu-Jõgeva puhkeala külastajauuringu käigus Elistvere loomapargi kogutud ankeetide põhjal arvutatud võrreldav külastajarahuloluindeks oli 2015.aastal 4,61 (üleriigiline keskmine külastajarahuloluindeks 2015. aastal oli 4,40).

Külastajate rahulolu hinnang on üldiselt tõusnud võrreldes 2010. aastaga. Madala hinnangu said nii 2010 kui ka 2015 ettevõtjate pakutavad teenused.

Külastuskeskus pakub nii juhendatud kui ise läbitavaid loodushariduslikke õppeprogramme erinevatele huvigruppidele. Programmide teemad on eelkõige kantud keskuse põhiteemadest, milleks on:

- Eesti imetajad (on programme, mis käsitlevad nende eluviise ja toitumist, kui ka imetajad rahvapärimuses)
- Looduses liikumine

Elistvere loomapargi külastuskeskus SWOT analüüs

Tugevused:

- Elavad ja igal korral veidi teistmoodi eksponaadid (loomad)
- turismiobjektide kett - Jäähaja keskuse, Vudila ja Palamuse muuseumiga üks trajektoor
 - Kohalike ettevõtjate pakutavad lisavõimalused (toitlustus, majutus)
 - Soodne hind
 - Kõik päevad avatud
 - Inva juurdepääs
- Pika matkatee peatuspunkti lähedal
 - oma FB konto
 - hea asukoht (Tartu lähedus)
- teostatud investeeringud taristusse
 - üritused
 - ajalooühingulisus
 - lemmikloomade hoidla
 - nutimäng
- suur territoorium, maaomand RMK
- loomapargist algavad õpperajad ja vaatetorn

Nõrkused:

- Ühistranspordi puudus
- Parkla (väike ja viletsas seisus)
- kõik päevad avatud (tööjõu vähesus)
- kohapeal söömisvõimaluse puudus
- puhkeala keskuseks kehva asukoht (kõik objektid jäävad väga kaugemale)
- söödahoidla kehvad tingimused
- ümber loomapargi ei ole täispiiret
- pole kõiki Eesti imetajaid
- piirangud ala ja hoonete majandamisel
- ressursi puudus (s.h. inimtööjõud)
- maja väike ja ebaefunktsionaalne
- võõrkeelsete giidide puudus

Võimalused:

- Hooaja pikendamine ürituste ja programmide korraldamise kaudu
- piknikuala ja väliõppeklassi võimaluste parem ärakasutamine ja parendamine
- ühisturundus ja parem koostöö teiste teenusepakkujatega, ühistranspordi läbirääkimised
- audiogiid, nutivõimaluste arendamine, QR-koodid erinevates keeltes
- võimalikult paljude Eesti imetajate eksponeerimine
 - lindude ala loomine
- sotsiaalmeedia võimaluste parem ärakasutamine (# loomine, Facebook)
- sponsorite leidmine
- külastusaja pikendamine peatus- ja puhkekohtade loomise kaudu
- parkimisvõimaluste parendamine
 - maja laiendamine
 - looduskaamera
- Elistvere loomapargi film

Ohud:

- eksponaadid e. loomad ise
- parkla ja sissepääs kohe maantee ääres
 - tiik
- lagunev aidahoone (ei kuulu RMK-le)
- kvalifitseeritud tööjõu nappus
 - karu Karoliina kadumine
 - haigused loomadel
- vee kadumine (tulenevalt omandist)
- ressursi vähenemine

Profileerimise kokkuvõte:

Endla looduskaitseala-

Laukad, jõed, järved, allikad - sisemaa veekogude saladused peidavad end siin.

Endla looduskaitseala ootab oma kaheksa vee maailmaga. Kaitseala ühes servas ilutsevad ürgsed ja omanäolised rabad ning teises servas toretsevad rohked erilised allikad.

Tartu-Jõgeva puhkeala -

linnast välja – metsa, parki, järve äärde!

Puhkeala pakub traditsioonilise linnalähedase ja perepuhkuse võimalusi: marja-ja seenerikkad männimetsad, kalarikkad järved ja mõisapargid.

Aegviidu-Kõrvemaa puhkeala-

Tule autoga, rongiga, rattaga või jalgsi ja vali suund ning asu Matkateele.

Võimalus matkata erilisel ja vahelduval maastikul ning puhata-telkida ilusate veesilmade veeres. Valida saab tunniajasest retkest ja piknikust kuni kolmenädalase matkani Eestimaa teise otsa.

Elistvere loomapark-

kõige huvitavamad, erilised ja ajas muutuvad eksponaadid.

Tule avasta, kes on vahetanud välja oma karvkatte vastavalt hooajale, kasvatanud suuremad sarved, on peidust välja ilmunud või peitu pugenud, leidnud uue kaaslase või saanud pojad.

